

Jan Borowski

HELENA SCHRAMMÓWNA¹

Do wielu dotkliwych strat, jakie kultura polska poniosła w okresie wojny i na skutek wojny, dodać należy przedwczesną śmierć (w 1942 r.) Heleny Schrammówny, artystki-malarki i autorki poważnych prac z dziedziny sztuki i przemysłu ludowego.

Helena Schrammówna urodziła się w 1881 roku w rodzinnej Olchowie na Podgórzu Karpaczkim². Młodość jej do 1902 roku upłynęła w Krakowie, gdzie ojciec jej był profesorem chemii na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Podniosła atmosfera ówczesnego Krakowa, który w szybkim tempie dojrzewał na Ateny polskiej nauki, literatury i sztuki („Młodej Polski”) oraz wysoko kulturalna i poważna atmosfera domu rodziców — kształci jej młodość. Stały zaś kontakt z ziemią i przyrodą rodzinnej wsi podkarpackiej budzi w niej miłość do sztuki ludowej.

W Krakowie kończy szkoły średnie, gruntownie poświęca się muzyce (skrzypce), studiuje dalej nauki przyrodnicze, częściowo pedagogiczne i niebawem przechodzi na rysunek i malarstwo. W 1904 roku wyjeżdża do Monachium, gdzie w Wyższej Szkole Sztuk Zdobniczych u prof. Debschütza³ zaznajamia się z technikami połączonymi z metalem, drzewem i porcelaną. Dwuletni pobyt w centrum artystycznego środowiska Europy zraża ją jednak szybko do tej formy kultury artystycznej, której wyrazem było Monachium. Braku zadowolenia nie ratuje wyjazd na studia do Węgier. Wyjeżdża też niebawem przez Szwajcarię do Paryża, gdzie środowisko wysokiej kultury artystycznej dodatnio wpływa na rozwój jej sztuki malarskiej. Tu w muzeach studiuje

¹ Przypisy do artykułu przygotowane zostały przez sekretarza Redakcji Rocznika MNW.

² Garlińska podaje rok 1880, miejscowość Olchów, powiat leski, por. H. G a r l i ń s k a - Z e m b r z u s k a, Salon Sztuki Czesława Garlińskiego w Warszawie w latach 1922—1939 na tle rozwoju sztuki polskiej tego czasu cz. 2, s. v. Schrammówna (rękopis udostępniła autorka Redakcji Rocznika MNW). Miejscowość, w której urodziła się Schrammówna nazywa się Olchowa.

³ Lehr- und Versuchungsatelier für angewandte und freie Kunst, por. H. V o l l m e r, Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler des XX. Jahrhunderts. Leipzig 1953, s. v. Debschitz Wilhelm von.